

การพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Community Development with Cultural Capital Under the Strategic Project for
Local Development of the Office of Arts and Culture, Surindra Rajabhat University

พีรวัส อินทวิ^{1*}, วิโรจน์ ทองปลิว², อนุชา ถือสมบัติ³, ณฤดี แผลงดี³, พิพัฒน์ วิถี³,
วนมพร พาพะนิษฐ์⁴, และ เกศสุตา อินทวิ⁵

Peerawas Intawee^{1*}, Wirote Thongplew², Anucha Thuesombut³, Narudee Plaengdee³,
Piphath Withee³, Wanomporn Pahanit⁴ and Kessuda Intawee⁵

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹

อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์²

นักวิชาการ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์³

อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์⁴

ครู โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์⁵

Assistant Professor, Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University¹

Lecturer, Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University²

Academic Staff, Office of Arts and Culture, Surindra Rajabhat University³

Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University⁴

Teacher, Demonstration School of Surindra Rajabhat University⁵

*Corresponding author, e-mail: peerawasint@gmail.com

วันที่รับบทความ: 13 มีนาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ: 10 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 17 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และเพื่อวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรม ผลกระทบของโครงการต่อเศรษฐกิจและสังคม มีกลุ่มเป้าหมายคือ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองที่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน 1) การเตรียมการด้วยการสำรวจชุมชน คัดเลือกพื้นที่ สร้างเครือข่าย 2) การดำเนินงานด้วยการวิเคราะห์ปัญหา วางแผน และดำเนินโครงการ 3) การติดตามและประเมินผลด้วยการตรวจสอบสถานะแวดล้อม วิเคราะห์ปัจจัยและผลลัพธ์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีทุนวัฒนธรรมดั้งเดิมจำนวนมากและมีความเข้มแข็งเป็นพื้นที่สำคัญกับประวัติศาสตร์การกำเนิดเมืองสุรินทร์ ชุมชนได้รับการพัฒนาจากผลการดำเนินงานของโครงการดังนี้ 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ผ้าไหม กระเป๋า อาหารพื้นเมือง 2) ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการส่งเสริมเศรษฐกิจในท้องถิ่น ผ่านตลาดวัฒนธรรม ROI = 13.67% ลดการพึ่งพิงจากภายนอก และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สรุปได้ว่าโครงการดังกล่าวช่วยสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคม

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน, ทุนวัฒนธรรม, โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

Abstract

This research article aims to develop a community with cultural capital under the strategic project for local development of the Office of Arts and Culture, Surindra Rajabhat University, Arts and Culture Journal of the Lower Moon River Vol. 14 No. 1 (January - April 2025)

and to analyze cultural capital, the project's impact on the economy and society. The target group is the community in Muang Thi Sub-district Municipality by using the Participatory Action Research (PAR) process, consisting of 3 steps: 1) preparation by surveying the community, selectin the area, creating a network, 2) implementation by analyzing the problem, planning, and implementing the project, 3) monitoring and evaluation by examining the environment, analyzing factors and outcomes, The research result found that Muang Thi Sub-district Community, Mueang Surin District, Surin Province is a community with a lot of original cultural capital and strength. It is an important area with the history of the birth of Surin City. The community has been developed from the results of the project as follows: 1) Develop community products such as silk, bags, local food 2) Economic and social impacts promote the local economy through the cultural market ROI = 13.67%, reduce external dependence, and create new knowledge from local wisdom. In conclusion, the project helps strengthen the community and has positive effects on the economy and society.

Keywords: Community Development, Cultural Capital, Strategic Project for Local Development, Office of Arts and Culture

บทนำ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงให้ความสำคัญกับการศึกษา และทรงมุ่งหมายให้การศึกษาสร้างคนไทย ให้มีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ มีทัศนคติที่ดี และถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และเป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย อันเป็นส่วนสำคัญในการ สร้างความมั่นคงให้กับประเทศ กอปรกับการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานปริญญาบัตรให้กับบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตลอดระยะเวลากว่า 30 ปีที่ได้ทรงติดตามและทอดพระเนตรเห็นศักยภาพอย่างเข้าพระทัยลึกซึ้งถึงแก่นแท้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งผลิตครูที่มีคุณภาพ เป็นแหล่งความรู้วิชาการ และเป็นปราชญ์แห่งการพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกลไกสำคัญที่จะสามารถเข้าถึงต้นตอแห่งปัญหาของพลนิกรของพระองค์ในแต่ละท้องที่ และสามารถดำเนินการแก้ไข และพัฒนาอย่างมุ่งเป้าเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้าน จึงทรงมอบหมายภารกิจให้องคมนตรีแนะนำมหาวิทยาลัยราชภัฏให้ทำงานให้เข้าเป้าในการยกระดับการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นในท้องที่ตนตามกรอบยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้กำหนดกลยุทธ์ไว้ 3 ประการคือ 1) สร้างและพัฒนาความร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัดในการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่และ ดำเนินโครงการตามพันธกิจและศักยภาพของมหาวิทยาลัยโดยกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณ และคุณภาพ รวมถึงกำหนดเวลา (Timeline) ในการดำเนินการทุกชั้นตอนอย่างเป็นรูปธรรม (ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว) ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย 2) บูรณาการความร่วมมือในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม) ในการดำเนินโครงการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ 3) บูรณาการการจัดการเรียนการสอน การวิจัยของนักศึกษา และอาจารย์กับการพัฒนาท้องถิ่น (สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561)

ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองที่ นั้นมี 5 ชุมชน คือ ชุมชนวัดจอมสุทธาวาส ชุมชนบ้านเมืองที่ ชุมชนตลาดเมืองที่ ชุมชนบ้านโคกตาเตี้ย และชุมชนบ้านโคกลำดวน เป็นพื้นที่สำคัญเศรษฐกิจฐานรากที่ชุมชนมีวิถีชีวิตมีทุนวัฒนธรรมดั้งเดิม และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนหลากหลาย และชุมชนยังขาดทักษะความรู้ต่อการนำผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนมาสร้างรายได้กระตุ้นเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนยังมีความต้องการพัฒนาทักษะและยกระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นอีกด้วย ผลิตภัณฑ์บางอย่างมีคุณภาพแต่ยังไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค การยกระดับเศรษฐกิจในชุมชนยังอยู่ในระดับพึ่งพิงครอบครัวตามลำพังไร้ทิศทางที่ชัดเจน ปัญหาหลักของชุมชน เช่น รายได้ต่ำ ขาดการตลาด พึ่งพาปัจจัยภายนอก และมีความต้องการพัฒนาชุมชนโดยใช้ทุนวัฒนธรรมเป็นตัวขับเคลื่อน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์มีทิศทางการพัฒนาของมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ คือ “มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 4.0 เป็นเสาหลักทางวิชาการ ส่งมอบบุคลากรสมรรถนะสูงและนวัตกรรม สร้างคุณค่าและมูลค่า พร้อม

ทั้งเป็นสถาบันแห่งความภาคภูมิใจของจังหวัดสุรินทร์และภูมิภาค” และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา มหาวิทยาลัยในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น “พัฒนาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ด้วยการวิจัย นวัตกรรม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา” มีเป้าประสงค์ 2 ประการคือ 1) ยกระดับคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยีตามโมเดล เศรษฐกิจ BCG และ 2) ประยุกต์และพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน เพิ่มคุณค่าและมูลค่ารองรับการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์, 2566 : 56 - 57) ทั้งนี้สำนักศิลปะและวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบและสนองตอบต่องาน ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ตามเป้าประสงค์ที่ 2 นั้น จึงได้นำเอาโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์มาใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชน

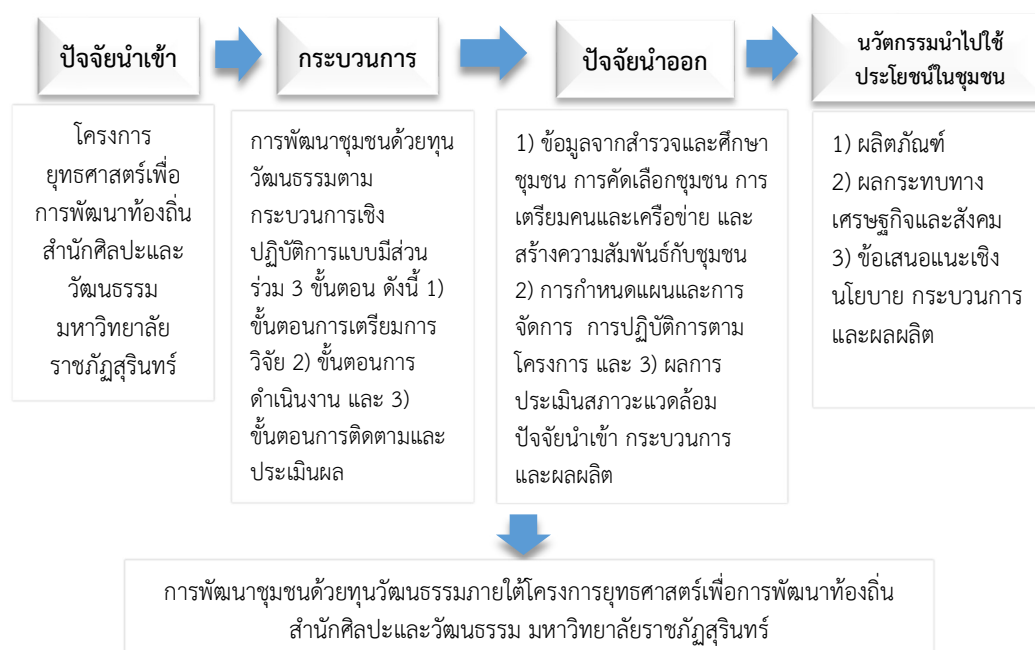
จากหลักการและเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าชุมชนที่ได้รับงบประมาณสำหรับการพัฒนานั้นมีความชัดเจน สามารถเชื่อมสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาชุมชนตามตัวชี้วัดของแหล่งงบประมาณ การกำหนดกิจกรรมนั้นสามารถ คาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างชัดเจนและกระบวนการกำหนดแผนกิจกรรมสร้างผลลัพธ์หรือผลิตภัณฑ์ ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนได้ ดังนั้นจึงได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของโครงการดังกล่าวจึงได้สนใจศึกษา การพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำนักศิลปะและ วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรม ผลกระทบของโครงการต่อเศรษฐกิจและสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ออกแบบเชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นกรอบ แนวคิดการวิจัยตามกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

อรรวรวิทย์ เถลิ้มพงษ์ (2555 : 6) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ ดังนี้ 1) การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการให้ชุมชนเจริญขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง 2) เป็นวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและคนในชุมชนมาให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนให้มากที่สุด 3) เป็นขบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยการเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิดที่ถูกต้องถูก ทิศทาง และ 4) แผนงานพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของประชาชนและแนวนโยบายรัฐ

สนธยา พลศรี (2553 : 51) การพัฒนาชุมชนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) คนในชุมชน (Man) คนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชน เนื่องจากการพัฒนา ชุมชนเป็นการพัฒนาคน โดยความร่วมมือกันของคนในชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของคนในชุมชนด้วยกันเอง การพัฒนาชุมชนจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนโดยตรง ทั้งที่เป็นบุคคล กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ 2) ทุนของชุมชน (Capital) ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และ ทุนสิ่งแวดล้อม 3) วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา (Materials) เช่น อาคาร สถานที่ วัสดุสำนักงาน วัสดุ ก่อสร้าง เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น โดย วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ต้องมีคุณภาพที่เหมาะสม ทันสมัยและเพียงพอกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่กำหนดขึ้น 4) ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา (Strategy or Methodology) การพัฒนาชุมชนมีหลายวิธีการ เช่น การให้การศึกษาอบรม การจัดระเบียบชุมชน การสร้างผู้นำ การสร้างกลุ่มและองค์กร การวางแผนและ โครงการ การประสานงาน เป็นต้น ยุทธศาสตร์เหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับชุมชน จึงจะเป็นประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ 5) กระบวนการพัฒนาชุมชน (Community Development of Process) จะมีลักษณะเป็น ลำดับขั้นตอนในดำเนินงาน คือการศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ชุมชน การวางแผนและโครงการ การดำเนินงาน การประเมินผลและการทบทวนเพื่อไขปัญหาและอุปสรรค ซึ่งต้องดำเนินงานไปตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจน สิ้นสุดกระบวนการ 6) การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน (Government and Private Sector Support) เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือเฉพาะในสิ่งที่มีความจำเป็น เกินขีดความสามารถของชุมชน หรือเพื่อ กระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา 7) การบริหารและการจัดการที่ดี (Good Management) เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคคล กลุ่ม องค์กร การเงิน เวลา พลังงาน ทรัพยากรที่ เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพ 8) นักพัฒนาชุมชน (Change Agent) นักพัฒนาชุมชนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นเตือน จูงใจ ประสานงาน ระดมพลังหรือศักยภาพของประชาชน และชุมชนมาใช้ในการพัฒนา 9) การประสานงาน (Coordinating) เพื่อเป็นการเชื่อมประสานระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้ดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ 10) ผลของการพัฒนา (Result of Development) คือเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน พัฒนาชุมชน ซึ่งจะทำให้คนที่ร่วมการพัฒนามีขวัญและกำลังใจที่ดี มุ่งมั่นที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จักรพงษ์ เจือจันทร์ และคณะ (2566 : 57 - 72) ได้เขียนบทความเรื่อง ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและการสืบสานงานหัตถศิลป์ดินเผาบ้านช่างปู่ พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนสามารถปั้นและขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผาได้ และผลงานเครื่องปั้นดินเผาทั้งหมดจากการโครงการ ได้นำมาจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมและผลงานของผู้เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้การจัดโครงการครั้งนี้ได้มีการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโทรทัศน์ ถือเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงและบทบาทของมหาวิทยาลัยในอีกทางหนึ่ง

ศุภินันท์การย์ ระวีวงศ์ และ นภาพร เชื้อข้า (2566) การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม : การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาคนและชุมชนดังกล่าวเกิดผลอย่างยั่งยืนครอบคลุม 3 มิติ ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม - วัฒนธรรม และมิติทางสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจาก 1) รูปแบบการมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2)

ลักษณะการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในเชิงการกระทำ การมีส่วนร่วมในเชิงเงินงบประมาณ การมีส่วนร่วมในเชิงความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในเชิงการตัดสินใจ และ3) ระดับการมีส่วนร่วม 6 ระดับ ได้แก่ ระดับการให้ข้อมูล ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการวางแผนร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติ และระดับการควบคุมโดยประชาชน การพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน นั่นคือเป็นชุมชนที่คนมีความสุขและเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม - วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ (2567 : 1 - 15) กล่าวว่า การขับเคลื่อนและการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้านจังหวัดเลย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนา พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีการขับเคลื่อนและพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้าน ผ่านโครงการบริการวิชาการของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีรูปแบบการขับเคลื่อนและการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้านด้วยรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการทอผ้า การโค้ช การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติการเรียนรู้และการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การให้คำปรึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการเตรียมการวิจัย สำรวจและศึกษาชุมชน การคัดเลือกชุมชน การเตรียมคนและเครือข่าย และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 2) ขั้นตอนการดำเนินงาน การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนา การกำหนดแผนและการจัดการ การปฏิบัติการตามโครงการ และ 3) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล การประเมินสถานะแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการจากชุมชนในตำบลเมืองที่ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 7 จำนวน 50 คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มอาชีพ คือ ภูมิปัญญาการทอผ้า ช่างราชการและบุคลากรจากหน่วยงานราชการในตำบลเมืองที่ และผู้สนใจทั่วไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือในข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้กระบวนการประชุมกลุ่ม การมีส่วนร่วม แบบสังเกต เวทีชุมชน วิเคราะห์เอกสาร และการจัดทำแผนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและปัญหาอุปสรรค (SWOT)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

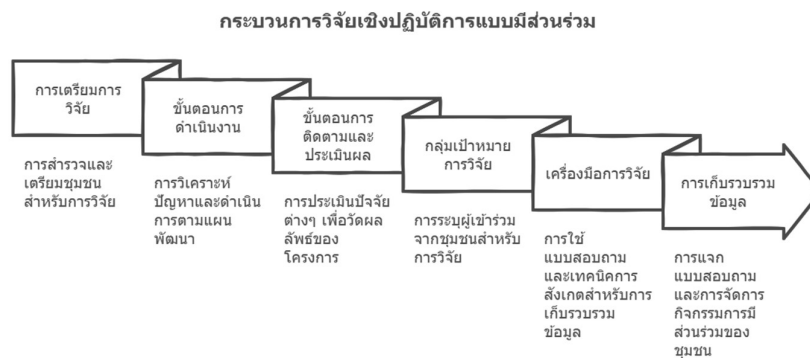
ดำเนินการจัดทำหนังสือแจ้งกลุ่มเป้าหมายให้มาร่วมกิจกรรมตามโครงการยุทธศาสตร์ฯ ที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรมได้รับอนุมัติมาดำเนินการตามแผนงานของโครงการ และขอเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยการแจกแบบสอบถามเพื่อวัดระดับทัศนคติของผู้เข้าร่วมโครงการ และบันทึกข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม การมีส่วนร่วม เวทีชุมชนทั้งนี้เพื่อถอดบทเรียนที่เกิดจากผลลัพธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ และข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวบรวมจัดลำดับความสัมพันธ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมอภิปรายผลได้ตาราง ข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการทำกิจกรรม จัดความสัมพันธ์ ตรวจสอบข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน แจกแจงผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นนำมาพิจารณามูลค่าที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการระบุ ROI

คือ
$$\frac{\text{มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น} - \text{ต้นทุน}}{\text{ต้นทุน}} \times 100$$

สามารถสรุปวิธีดำเนินการวิจัยได้ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 2 สรุปขั้นตอนการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้ดำเนินการภายในงบประมาณที่อนุมัติให้สำนักศิลปะและวัฒนธรรมนำไปใช้สำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น “พัฒนาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ด้วยการวิจัย นวัตกรรม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา” มีเป้าประสงค์ 2 ประการคือ 1) ยกระดับคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามโมเดล เศรษฐกิจ BCG และ 2) ประยุกต์และพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน เพิ่มคุณค่าและมูลค่ารองรับการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนารอบแผนงานสำหรับกิจกรรมที่จะดำเนินการของโครงการ

เป็นขั้นตอนการเตรียมการ โดยการสำรวจและศึกษาชุมชน การคัดเลือกชุมชน การเตรียมคนและเครือข่าย และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้ ได้กำหนดเลือกชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองที่จำนวน 5 ชุมชนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก และหน่วยงานราชการ สถานศึกษาในเขตตำบลเมืองที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายพัฒนารอบกิจกรรม ซึ่งจากข้อมูลที่ผ่านมากระบวนการในขั้นตอนของการเตรียมการนั้นทำให้สามารถนำมากำหนดทิศทางของวัตถุประสงค์ กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบ (Impact) และตัวชี้วัดโครงการได้ การขับเคลื่อนกิจกรรมเน้นกระบวนการเชิงปฏิบัติการมีการให้ความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และบูรณาการร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน ตามจุดเด่นของชุมชนที่เป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการก่อตั้งเมืองสุรินทร์อันมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีปราสาทเมืองที่เป็นประจักษ์พยานสัญลักษณ์ทางโบราณคดี การใช้กลไกทางสังคมมาเป็นเครื่องมือนำทางการพัฒนาชุมชนจึงเกิดแนวคิดนำเอาทุนวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นเครื่องมือสร้างแรงกระตุ้นทางสังคมให้มีความสำคัญและเกิดความตระหนักรู้ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในผลผลิตของโครงการขึ้นได้

จากการสำรวจพื้นที่สำหรับดำเนินการของโครงการนั้นตามข้อมูลที่ปรากฏขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่บริการ คือ เทศบาลตำบลเมืองที่ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลเมืองที่ นั้นพบว่า ตำบลเมืองที่มีจำนวน 14 หมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 เขตคือ หมู่ที่ 1 และ 7 อยู่ในเขตให้บริการของเทศบาลตำบลเมืองที่ และ ส่วนที่เหลืออีก 12 หมู่บ้านอยู่ในเขตให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองที่ มีโรงเรียน/ สถานศึกษาจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน จัดการศึกษาระดับขยายโอกาสมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 โรงเรียน หน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในเขตตำบลเมืองที่ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ สถานีตำรวจตำบลเมืองที่ สถานีรถไฟ เป็นต้น ทั้งนี้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรมได้ประชุมคณะทำงานที่ร่วมรับผิดชอบโครงการยุทธศาสตร์เพื่อ

กำหนดเลือกพื้นที่เป้าหมายสำหรับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญในความชัดเจนของพื้นที่ที่เลือกพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองที่ ซึ่งมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์อยู่ในพื้นที่อย่างครบถ้วน ตลอดจนมีทิศทางสำหรับการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลได้ชัดเจน จึงเลือกพื้นที่บ้านเมืองที่ หมู่ 1 และบ้านโคกลำดวน หมู่ 7 หน่วยงานของเทศบาลได้แบ่งเขตให้บริการของชุมชนทั้ง 2 หมู่บ้านออกเป็น 5 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านเมืองที่ ชุมชนวัดจอมสุทธาวาส ชุมชนตลาดเมืองที่ ชุมชนบ้านโคกลำดวน และชุมชนบ้านตาเตี้ย บูรณาการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมโดยมีเป้าประสงค์เพื่อการประยุกต์และพัฒนางานด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน เพิ่มคุณค่าและมูลค่ารองรับการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2. การดำเนินงานการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ตามแผนงานของโครงการจึงได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน ตลอดจนพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนา จึงกำหนดแผนและการจัดการเพื่อการปฏิบัติการตามกิจกรรมของโครงการ พบว่า ชุมชนในเขตเทศบาลทั้ง 2 หมู่บ้าน 5 ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็งในด้านการทอผ้าไหมและเป็นงานที่กลุ่มผู้หญิงนั้นทำเป็นอาชีพเสริมที่มีรายได้มาจตุรครอบครัวได้เป็นอย่างดี ส่วนกลุ่มผู้ชายหลังจากฤดูการเก็บเกี่ยวจะออกจากหมู่บ้านไปรับจ้างต่างจังหวัด ทำให้แรงงานผู้ชายเหลือน้อยสำหรับทำกิจกรรมในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาหรือหน่วยงานราชการจัดจะนิยมนุ่งผ้าไหมร่วมกิจกรรม มีการสร้างความเข้มแข็งเชิงกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์อาชีพทอผ้าให้เกิดกระบวนการรับรองคุณภาพ เช่น กลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านโคกลำดวน ได้รับการรับรองจากกรมหม่อนไหมเป็นกลุ่มที่มีผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือ “นกยูงสีน้ำเงิน” เป็นต้น และปัจจุบันได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือ ยกระดับจากเดิม “ตรานกยูงสีน้ำเงิน (Thai Silk)” เป็น “ตรานกยูงสีเงิน (Classic Thai Silk)” (ดังภาพที่ 3) นอกจากนั้นชุมชนยังมีอัตลักษณ์การบริโภคอาหารที่มีเป็นความชาติพันธุ์ไทย - เขมรแตกต่างจากที่อื่น ความได้เปรียบเชิงพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เชิงโยงกับแหล่งโบราณคดีที่มีปราสาทเมืองที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีเทศกาลเชื่อมสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ไทย - จีน และตั้งอยู่บนเส้นทางหลักถนนหมายเลข 26 เชื่อมกันระหว่างอำเภอเมืองสุรินทร์กับอำเภอสี่พระยา

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือ “ลายผ้าขาวม้า” ของกลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านโคกลำดวน

3. การติดตามและประเมินผล

สำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเริ่มตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2568 เป็นต้นมานั้น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม ได้ดำเนินการโครงการในพื้นที่ตำบลเมืองที่ทุกปีงบประมาณ มีผลการประเมิน

สภาวะแวดล้อมพบว่า พื้นที่สำหรับการดำเนินการอยู่ในเขตเทศบาล ใช้สถานที่ห้องประชุมสำนักงานเทศบาล และพื้นที่บริการของเทศบาลตำบลเมืองที่ 5 ชุมชน มีปัจจัยนำเข้าสำหรับกระบวนการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1) วิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ 2) สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากโครงการเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายตามแผนงานของกิจกรรม 3) กลุ่มเป้าหมายมาจากพื้นที่ตำบลเมืองที่ 5 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านเมืองที่ ชุมชนวัดจอมสุทธาวาส ชุมชนตลาดเมืองที่ ชุมชนบ้านโคกลำดวน และชุมชนบ้านตาเตี้ย ไม่น้อยกว่าจำนวน 50 คน 4) หน่วยงานเครือข่ายร่วมสนับสนุนกิจกรรม ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลเมืองที่ สถานศึกษาในเขตบริการตำบลเมืองที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สถานีตำรวจตำบลเมืองที่ พัฒนาชุมชนและเกษตรอำเภอเมือง ทั้งนี้สามารถนำเสนอกระบวนการและผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานของโครงการ ปรากฏตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 กระบวนการและผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานของโครงการ พ.ศ. 2566 - 2568

กระบวนการ	ผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานของโครงการ	
	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ	ผลลัพธ์ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
พ.ศ. 2566 มี 4 กิจกรรม ดังนี้ 1. กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมตามแนวคิดเศรษฐกิจ 2. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการกิจกรรมอบรมยุวมัคคุเทศก์ (นักสื่อสารความหมายท้องถิ่น) 3. การถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวบนฐานข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม (การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวทางเดินเท้าและจักรยาน 4. กิจกรรมกำกับ ติดตาม ประเมินโครงการพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ส่งการพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบทางวัฒนธรรม รองรับการพัฒนาของเศรษฐกิจสร้างสรรค์	1. ชุมชนได้ผลิตภัณฑ์ชุมชน อย่างน้อย 3 ผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋าสตรี หมอนอิง กล้องกระดาษทึบชู 2. ชุมชนได้องค์ความรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน 3. ชุมชนมีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับสถานที่สำคัญภายในเขตพื้นที่ชุมชน ตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	1. กระตุ้นความรู้ความเข้าใจในการผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ ผ้าไหม อาหารและสินค้าอื่น ๆ ในชุมชน 2. ผ้าไหมลายอัตลักษณ์ชุมชน “ลายอำปิลเขียงปุม” 3. ตลาดวัฒนธรรม จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน 4. สมาชิกทอผ้าไหมเพิ่มขึ้น 5. มียอดสั่งซื้อและจัดจำหน่ายผ้าไหมเพิ่มขึ้น 6. กระเป๋าถือ กระเป๋าสะพาย กระเป๋าเงิน และกระเป๋าคล้อง
พ.ศ. 2567 มี 4 กิจกรรม ดังนี้ 1. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการการยกระดับอาหารชาติพันธุ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน 2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการยกระดับภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติจากเมล็ดมะขามเพื่อสร้างอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมชุมชนของตำบลเมืองที่	1. ยกระดับอาหารชาติพันธุ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2. จัดรูปแบบการท่องเที่ยว ร่วมกับการรับประทานอาหารชาติพันธุ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการ ย้อมผลิตภัณฑ์ผ้าไหมด้วยสีธรรมชาติ จากพืชในท้องถิ่น	1. อาหารชาติพันธุ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการ	ผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานของโครงการ	
	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ	ผลลัพธ์ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
3. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการการเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนในการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวต้นแบบบนฐานข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม	4. เกิดทักษะการย้อมผลิตภัณฑ์ผ้าไหมด้วยสีธรรมชาติ จากพืชในท้องถิ่น	2. แผนที่การท่องเที่ยวในชุมชนโบราณและวัฒนธรรมชุมชน
4. กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการขายและการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนตำบลเมืองที	5. สามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นของตนเองเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ	3. ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือที่ย้อมสีจากธรรมชาติ
	6. ระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแสวงหาแนวทางการร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ปัจจุบันสู่การพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบทางวัฒนธรรม รองรับการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์	
	7. ส่งเสริมการขายสินค้าออนไลน์เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดของชุมชน	
พ.ศ. 2568 มีกิจกรรม 3 กิจกรรม ดังนี้	1. ได้ยกระดับภูมิปัญญาการทอผ้าไหม เพื่อต่อยอดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมชุมชนตำบลเมืองที	4. ช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น
1. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะการนวดแผนไทยเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเมืองที	2. ได้พัฒนาทักษะการนวดแผนไทยเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเมืองที	1. คู่มือ การนวดแผนไทยเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเมืองที
2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการยกระดับภูมิปัญญาการทอผ้าไหม เพื่อต่อยอดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมชุมชนตำบลเมืองที ผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ชุมชน	3. ได้ตราผลิตภัณฑ์สินค้า “อำปิลเชียงปุม” ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน	2. คู่มือ การพัฒนาทำรำ “อำปิลเมืองที”
3. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การอนุรักษ์ เผยแพร่การเล่นและการแสดงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน	4. ได้แหล่งเรียนรู้การทอผ้าไหมลายอำปิลเชียงปุม	3. ถอดบทเรียนกระบวนการผลิตรายกระดับผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลายอำปิลเชียงปุม
		4. เกิดกลุ่มทอผ้าไหมลายอำปิลเชียงปุม 1 กลุ่ม
		5. ได้นวัตกรรมชุมชนที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการทอผ้าไหมที่มีความซับซ้อน

ที่มา: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม (2568)

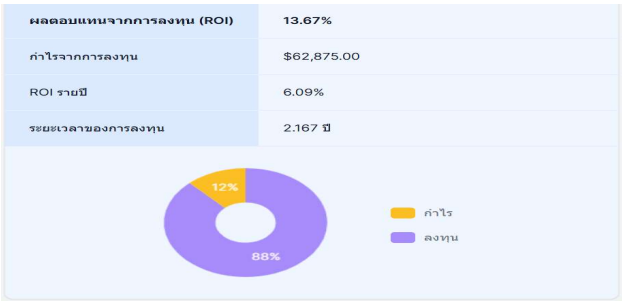
ผลการวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรม ผลกระทบของโครงการต่อเศรษฐกิจและสังคม
ผลการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากโครงการยุทธศาสตร์ฯ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากโครงการยุทธศาสตร์ฯ

รายการผลิตภัณฑ์	จำนวน	ราคา	จำนวนเงิน (บาท)
พ.ศ. 2566 ต้นทุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์			180,000
1. ผ้าไหมทอมือของชุมชนที่มีอยู่เดิม	15	2,300	34,500
2. ผ้าไหมลายอำปิลเซียงปุม	120	1,900	228,000
3. กระเป๋า	35	125	4,375
4. อาหารพื้นถิ่น (เบาะโดง)	100	25	2,500
รวมยอดจำหน่าย พ.ศ. 2566			269,375
พ.ศ. 2567 ต้นทุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์			160,000
1. ผ้าไหมทอมือของชุมชนที่มีอยู่เดิม	20	2,000	40,000
2. ผ้าไหมลายอำปิลเซียงปุม	50	1,900	95,000
3. แก้วเซรามิกซ์	25	150	3,750
4. เสื้อ	100	150	15,000
5. อาหารชาติพันธุ์	25	35	875
รวมยอดจำหน่าย พ.ศ. 2567			154,625
พ.ศ. 2568 ต้นทุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์			120,000
1. ผ้าไหมทอมือของชุมชนที่มีอยู่เดิม	30	2,000	60,000
2. ผ้าไหมลายอำปิลเซียงปุม 5 ตะกั่ว	15	2,500	37,500
3. ผลิตภัณฑ์สำหรับนวด	25	55	1,375
รวมยอดจำหน่าย พ.ศ. 2568			98,875
รวมยอดจำหน่าย 3 โครงการจำนวน 522,875 บาท (ห้าแสนสองหมื่นสองพันแปดร้อยเจ็ดห้าบาทถ้วน)			

ที่มา: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม (2568)

จากตารางที่ 2 ผลการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากโครงการยุทธศาสตร์ พบว่า โดยภาพรวมจำหน่ายมีรายได้จำนวน 522,875 บาท ต้นทุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน 460,000 บาท จำแนกเป็นรายปีได้ดังนี้ ยอดจำหน่าย พ.ศ. 2566 ได้จำนวน 269,375 บาท ยอดจำหน่าย พ.ศ. 2567 ได้จำนวน 154,625 บาท และยอดจำหน่าย พ.ศ. 2568 ได้จำนวน 98,875 บาท ทั้งนี้การสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกิดจากโครงการยุทธศาสตร์ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมส่งผลกระทบบางเศรษฐกิจและชุมชนขึ้น กล่าวคือ การจัดกิจกรรมดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้มากกว่าต้นทุนในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณา ROI มีค่าเท่ากับ 13.67% (ต้นทุน 460,000 บาท มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเท่ากับ 522,875 บาท ผลกำไรจากการลงทุน 62,875 บาท) สามารถแสดงเป็นภาพได้ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การแสดง ROI และแนวโน้มของรายได้ชุมชน

สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาและสามารถประเมินคุณค่าเป็นการผลิตภัณฑการบริการเชิงวัฒนธรรม คือ การละเล่นและการแสดงพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งสามารถประเมินเป็นมูลค่าได้เช่นกัน คือ การพัฒนาทำรา “อำปิลเมืองที” สามารถยกระดับวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยการนำไปจัดแสดงในงานเทศกาลการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนานาชาติ ประจำปีประเทศไทย ครั้งที่ 3 ณ สนามกีฬาเทศบาลตำบลเมืองที ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2568 และภาพรวมของโครงการนั้นได้ส่งกระทบที่ไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ การอนุรักษ์วัฒนธรรม การส่งเสริมภูมิปัญญา การสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกท้องถิ่นของคนในชุมชน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

ชุมชนตำบลเมืองที อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีทุนวัฒนธรรมดั้งเดิมจำนวนมาก และมีความเข้มแข็ง เป็นพื้นที่สำคัญเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การกำเนิดเมืองสุรินทร์ มีกระบวนการพัฒนาชุมชนดังนี้ 1) ชุมชนได้ร่วมคิดวางแผนและตัดสินใจกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 2) คณะผู้รับผิดชอบโครงการได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาชุมชนสภาพแวดล้อม ศักยภาพชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย 3) จัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับภาคีเครือข่าย 4) คณะผู้รับผิดชอบโครงการร่วมกันวางแผนกับวิทยากร ตัวแทนหน่วยงานเครือข่าย 5) คณะผู้รับผิดชอบโครงการลงมือปฏิบัติตามแผนงานของกิจกรรมที่กำหนดไว้ และ 6) ติดตามประเมินผล เกิดการพัฒนา ลดการพึ่งพิงจากสังคมภายนอก และสร้างองค์ความรู้จากการผสมผสานความรู้ของนักวิชาการกับความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ นำไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริง ผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานของโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 - 2568 นั้นสรุปได้ดังนี้ 1) กระตุ้นความรู้ความเข้าใจในการผลิตสินค้าชุมชน ได้แก่ ผ้าไหม อาหารและสินค้าอื่น ๆ ในชุมชน 2) ผ้าไหมลายอัตลักษณ์ชุมชน “ลายอำปิลเชียงปุม” 3) ตลาดวัฒนธรรมจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน 4) สมาชิกทอผ้าไหมเพิ่มขึ้น 5) มียอดสั่งจองและจัดจำหน่ายผ้าไหมเพิ่มขึ้น 6) อาหารชาติพันธุ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) แผนที่การท่องเที่ยวในชุมชนโบราณและวัฒนธรรมชุมชน 8) ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือที่ย้อมสีจากธรรมชาติ 9) ช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น 10) มีคู่มือ การนวดแผนไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเมืองที 11) คู่มือ การพัฒนาทำรา “อำปิลเมืองที” 12) ถอดบทเรียนกระบวนการผลิต การยกระดับผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลายอำปิลเชียงปุม 13) เกิดกลุ่มทอผ้าไหมลายอำปิลเชียงปุม 1 กลุ่ม 14) ได้จัดกิจกรรมที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการทอผ้าไหมที่มีความซับซ้อน การสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกิดจากโครงการยุทธศาสตร์ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและชุมชนขึ้น กล่าวคือ การจัดกิจกรรมดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้มากกว่าต้นทุนในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณา ROI มีค่าเท่ากับ 13.67% และการบริการเชิงวัฒนธรรม คือ การละเล่นและการแสดงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งสามารถประเมินเป็นมูลค่าได้เช่นกัน คือ การพัฒนาทำรา “อำปิลเมืองที”

2. อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นั้นพบว่าชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองทีได้รับประโยชน์จากโครงการด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือ กระเป๋า เสื้อ แก้วเซรามิก เครื่องประดับ และอาหาร สร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมมีมูลค่ามากกว่าต้นทุน 13.67 % ทั้งนี้ สืบเนื่องจากกระบวนการวางแผนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ชุมชนและเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ให้ ความสนใจที่จะกระตุ้นให้เศรษฐกิจในพื้นที่เกิดแรงกระตุ้น โดยตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มอาชีพของผู้หญิงในชุมชนที่มีความเข้มแข็งสร้างสามารถสร้างรายได้เสริมที่มีมูลค่าสูงกว่ารายได้หลัก ในช่วงของการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตตำบลเมืองทีนั้นมีอาชีพที่หลากหลายแต่อาชีพหนึ่งที่ได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และได้รับยกย่องว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีบทบาททางเศรษฐกิจชุมชนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของบูร์ดิเยอ (Bourdieu, 1977 : 79) ได้กล่าวถึงทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ที่ผ่านกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม ที่เอื้อให้บุคคลสามารถนำไปเพิ่มพูนมูลค่าของตนได้ เป็นคุณสมบัติที่ติดตัวบุคคลทั้งภายในและภายนอก นำผลไปสู่การพัฒนาสร้างมูลค่าทาง

เศรษฐกิจได้ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนของ อรรถวิทย์ เฉลิมพงษ์ (2555 : 6) ซึ่งได้ให้กรอบการพัฒนาชุมชนไว้ โดยเน้นให้การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการให้ชุมชนเจริญขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นวิธีการนำทรัพยากรธรรมชาติและคนในชุมชนมาให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนให้มากที่สุด เป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยการเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิดที่ถูกต้องถูก ทิศทาง และแผนงานพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของประชาชนและแนวนโยบายรัฐ สอดคล้องกับแนวคิดทิศทางของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (2566 : 56 - 57) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนามหาวิทยาลัยในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น “พัฒนาท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ ด้วยการวิจัย นวัตกรรม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา” มีเป้าประสงค์ 2 ประการคือ 1) ยกระดับคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีตามโมเดล เศรษฐกิจ BCG และ 2) ประยุกต์และพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน เพิ่มคุณค่าและมูลค่ารองรับการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ แก้วกมล และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือยุทธวิธีที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน มีแนวทางการจัดการหลากหลายขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยนำทรัพยากรต้นทุนทางวัฒนธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีอยู่เดิมในพื้นที่มาปรับใช้ พัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม และสร้างผลกระทบด้านบวกต่อการพัฒนาในระดับประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ เจือจันทร์ และคณะ (2566 : 57 - 72) ได้ดำเนินโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและการสืบสานงานหัตถศิลป์ดินเผาบ้านช่างปี พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนสามารถสร้างผลงานเครื่องปั้นดินเผาและได้นำมาจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุรินทร์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมและผลงานของผู้เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ การจัดโครงการครั้งนี้ได้มีการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโทรทัศน์ ถือเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงและบทบาทของมหาวิทยาลัยในอีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ (2567 : 1 - 15) ได้ขับเคลื่อนและการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้านจังหวัดเลย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนา พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีการขับเคลื่อนและพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้าน ผ่านโครงการบริการวิชาการของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และโครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีรูปแบบการขับเคลื่อนและการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้านด้วยรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการทอผ้า การโค้ช การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติการเรียนรู้และการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การให้คำปรึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภินันท์กรัย ระวังวงศ์ และ นภพร เชื้อขำ (2566) กล่าวถึง การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม : การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาคนและชุมชนดังกล่าวเกิดผลอย่างยั่งยืนครอบคลุม 3 มิติ ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม - วัฒนธรรม และมิติทางสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจาก 1) รูปแบบการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2) ลักษณะการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในเชิงการกระทำ การมีส่วนร่วมในเชิงเงินงบประมาณ การมีส่วนร่วมในเชิงความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในเชิงการตัดสินใจ และ 3) ระดับการมีส่วนร่วม 6 ระดับ ได้แก่ ระดับการให้ข้อมูล ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการวางแผนร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติ และระดับการควบคุมโดยประชาชน การพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน นั่นคือเป็นชุมชนที่คนมีความสุขและเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม - วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

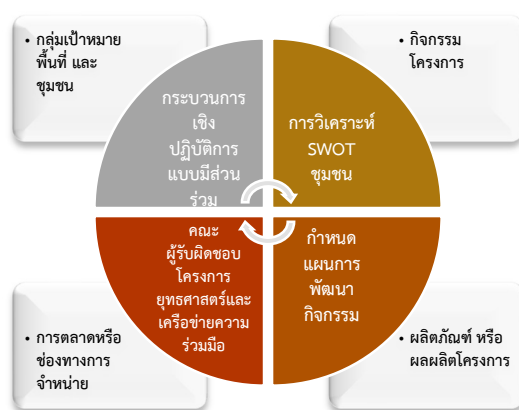
ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

จากการดำเนินการวิจัยตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ของโครงการยุทธศาสตร์ที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ได้รับนั้นจะเห็นได้ว่า ได้สร้างองค์ความรู้ พัฒนาผลิตภัณฑ์ ช่องทางการตลาด และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้เกิดแรงกระตุ้นทางสังคมเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมาก สามารถเสนอแนะไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ดังนี้

1.1 กระบวนการของการทำงานในชุมชนที่จะต้องเรียนรู้วิธีการและเข้าใจหลักการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่แรก คือ ขั้นตอนการเตรียมการมุ่งเน้นที่ความต้องการของชุมชนที่เข้าไปพัฒนา วิเคราะห์ SWOT ให้ชัดเจน นำเอาทรัพยากรทางสังคมที่เรียกว่า ทุนทางวัฒนธรรม อันเป็นจุดที่สร้างตัวตนเองชุมชนได้มากที่สุด โดยการให้ความสำคัญเป็นแรงผลักดันในกระบวนการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน ขั้นตอนการดำเนินงานนั้นจะต้องให้ชุมชนเป็นผู้วางแผนร่วมกับคณะผู้รับผิดชอบโครงการ และร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ กับโครงการ เพื่อสร้างการรับรู้เชิงองค์กรให้ชุมชนได้ทราบและร่วมผลักดันไปด้วยการทุกกิจกรรม การออกแบบกิจกรรมนั้นควรสร้างจุดขายหรือมุมมองที่ชุมชนจะต้องมีผลประโยชน์ร่วมด้วย เช่น การขายผลิตภัณฑ์ การเปิดช่องทางการตลาด และการประชาสัมพันธ์ ตลอดทั้งการเป็นเจ้าภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในชุมชน และขั้นตอนการประเมิน คณะผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องเก็บรายละเอียดของกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกกิจกรรม สะท้อนทัศนคติและถอดบทเรียนจากกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด จัดเรียงข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดของโครงการให้สอดคล้องกับผลผลิตที่จะเกิดขึ้นในโครงการนั้น ๆ และจุดแข็งที่จะทำให้การประเมินนั้นเกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจนนั้นก็คือ การจัดกิจกรรมดังกล่าวจะต้องสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนคืนสู่สังคมได้

1.2 รูปแบบกระบวนการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 กรอบกระบวนการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

จากแผนภูมิข้างต้นจะเห็นได้ว่า กรอบกระบวนการพัฒนาชุมชนด้วยทุนวัฒนธรรมภายใต้โครงการยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นั้นใช้รูปแบบของกระบวนการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ และชุมชน เป็นฐานการดำเนินงาน เกิดการวิเคราะห์ SWOT ชุมชนเพื่อกำหนดกิจกรรมหรือแผนที่เหมาะสมกับชุมชน การกำหนดแผนการพัฒนากิจกรรมจะกำหนดเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตของโครงการอย่างชัดเจน และคณะผู้รับผิดชอบโครงการยุทธศาสตร์และเครือข่ายความร่วมมือจะต้องผลักดันให้เกิดการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนคืนสู่สังคมได้ด้วยการตลาดหรือช่องทางการจัดจำหน่าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรถอดบทเรียนที่เป็นจุดแข็งหรือจุดเด่นของโครงการยุทธศาสตร์มาสร้างกรอบการต่อยอดกระบวนการพัฒนาโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันหรือสามารถใช้แผนกิจกรรมเดียวกันได้มาสร้างเป็นแนวปฏิบัติที่ดีสู่การพัฒนาโครงการต่อไป

2.2 หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณโครงการดังกล่าวควรมีการทำการวิจัยเปรียบเทียบโครงการของหน่วยงานอื่นที่ได้สนับสนุนไปและส่งผลการวิจัยประชาสัมพันธ์หรือแจ้งผู้รับผิดชอบโครงการได้ทราบและนำไปพัฒนาโครงการในปีงบประมาณถัดไป

2.3 ควรมีการขยายโครงการ หรือ ช่องทางทุนสนับสนุนจากภาครัฐไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ที่สามารถใช้ฐานทุนวัฒนธรรม และนำรูปแบบที่ได้รับจากการพัฒนาจากโครงการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ทดลองต่างพื้นที่เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ แก้วกมล, นิติคุณ ท้าวทอง, สุปวีณ์ รสรีน, อนุศิษฐ์ เพชรเชนทร์, อมรรัตน์ รัตนสุภา, และ จันทรีศม์ ภูตือริยวัฒน์. (2564). การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 11(1), 75 - 79.
- จักรพงษ์ เจือจันทร์, ณภัทษา ปานเจริญ, วุฒิพงษ์ รับจันทร์, และ พชรภรณ์ เกลียวแก้ว. (2566). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและการสืบสานงานหัตถศิลป์ดินเผาบ้านช้างปี. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 1(1), 57 - 72. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.5>.
- ไทยโรจน์ พวงมณี, มาริษา ภิรมย์แทน เดอ เบลส์, และ จารุวัลย์ รักษมณี. (2567). การขับเคลื่อนและการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือพื้นบ้านจังหวัดเลยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 19(67), 1 - 15.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (2566). แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570). กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ศุภินันท์การย์ ระวีวงศ์ และ นภพร เชื้อขำ. (2566). การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม : การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 7(1), 290 - 306.
- สนธยา พลศรี. (2553). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 6). โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) (ฉบับปรับปรุง 11 ตุลาคม 2561). สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม. (2568). โครงการพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชนตำบลเมืองที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์สู่การพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบทางวัฒนธรรมรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สังกัดสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อรรณวิทย์ เฉลิมพงษ์. (2555). กระบวนการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice* (Trans. Nice, R., *Esquisse d'une théorie de la pratique*). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511812507>.